

1974 FEB 28

Népszabadság

902.6

NÉPSZABADSÁG

Régészeti szenzáció a budai Várban

244 Püspökfigurák, cimertartó heroldok, Madonna-szobor

A múlt hét péntekje óta folyik annak a kincsleletnek a feltárása a budai Várban, amelyet sokan az évszázad felfedezésének neveznek. Véletlen — egy transzformátorház elhelyezése — hozta a nem várt sikert: az *Anjou-kori panteon* feltárását, melyből ez idáig tizenhat szobor került elő. A munkálatok még folynak. A tegnap délelőtti sajtótájékoztatón ennek a nagy jelentőségű felfedezésnek a körülményeiről és már felmérhető tudományos eredményeiről esett szó.

Először a feltárást vezető régész, dr. Zolnay László mondta el, hogy az 1973-ban megkezdődött ásatások során egyik céljuk a Vár északi és nyugati részének helyreállítása volt. Sok problémába ütköztek: ezek közül is a legsúlyosabb a robbantásos és ezért romboló módszer volt, mely a régészeti munkát szinte lehetetlenné tette. Most már javult a helyzet, ezért vált lehetővé ez a feltárás is.

Amikor a XV. század első felében Zsigmond király megoldotta az Anjou-kori palotát észak felé mintegy kétszázötven méterrel, ezt az északi teret várfallal vette körül. Az így kialakult hatalmas piactér lovagi tornák rendezésére is szolgált. Ennél a toldásnál egy részt elvettek a régi városból: az egyik itt lebontott lakóépület udvarán vagy talán az épületen belül — ez ma még nem világos — találtak rá az értékes szobrokra. Az épület XIII. századi volt, lebontására 1420 körül kerülhetett sor. A szobrokat ide helyezték, ásták el, így maradtak meg. A gótikus magyar udvari művészet modelljei a korabeli európai művészetben is páratlan értékű művek. Valószínűleg a XIV. század második felében faragták őket, tehát Nagy Lajos idejében.

Marosi Ernő a művészettörténész szemszögéből próbálta összegezni a leletanyagot. Elmondta, hogy a szobrok egy rétegben kerültek elő, egy kor alkotásainak, sorozatnak mutatkoznak, s rajtuk több szobrász keze nyoma ismerhető fel. Méret és téma szerint csoportosíthatók: vannak köztük nagyméretű, világi alakokat ábr-

Egy szobor a tizenhatból: szakállas fértefej a XV. századból.

ázoló szobrok, néhány remekbe készült fejtörődék, két kisebb püspökfigura, az egyikhez a fejet is megtalálták; találtak kisebb méretű, durvább ruházatú figurát is, ezek valószínűleg cimertartó heroldok, ezenkívül egy Madonna-törödéket és néhány kisebb törzöt. A szobrok között mindössze egyetlen építészeti funkciójú akadt, bár valószínűleg a többi is valamilyen építészeti egységhez tartozhatott. *Ilyen értékű leletet erről a korról nálunk még nem találtak, és Európában is keveset.*

A szobrok a XIV. század második felének európai stílusába tartoznak. Erről több teória is létezik. Közismert például a délné-

met szobrászati stílus, az ún. Parler-stílus, melynek hasonlósága a mostani lelettel kétségtelen. Ennek szép példái találhatóak Prágában. Ugyancsak jellegzetes és a nálunk talált szobrokhoz hasonló stílust képvisel például Nagy Kázmér síremléke, a fehérvári Nagy Lajos-síremlék vagy a bécsi Stefanskirche IV. Rudolf alatt készült részének szobrai. Mindezek az összevetések arra engednek következtetni, hogy a mi szobraink keletkezési idejét 1370 körül datálhatjuk.

Ami a szobrok elhelyezését illeti, egyelőre még csak találgatni lehet. Annyi bizonyosnak látszik, hogy nem hozhatták őket messziről arra a helyre, ahol most megtalálták őket. Már nem számítottak értéknek eladásukkor, valószínűleg a tér egyik épületének részei lehettek. Erről is azonban csak a további és még sokáig elhúzódó alaposabb vizsgálat adhat majd pontos képet.

Szakál Ernő szobrász a restaurátor szemszögéből hangsúlyozta a küszöbönálló munkák nehézségét. A szobrok puha mészkőből készültek, ez nedves állapotban nagyon porlódik, tehát igen nehéz kezelni. A törödékek összeállítása csak a teljes feltárás után történhet meg, s akkor sem alkalmaznak kiegészítéseket, legfeljebb ott, ahol ezt statikai szempontok indokolják.

Több évi nehéz és kitartó munka vár még mindazokra, akik e páratlan értékű, az európai és a magyar kultúra kincsének számító lelet feltárásán és helyreállításán dolgoznak. Remélhető azonban, hogy viszonylag hamar a nagyközönség is megtekintheti ezt a tudományos és művészeti szenzációt.

B. G.